

برای ویرایش نوشته صفحه قبل، علایم نگارشی را به درستی در جای خود به کار بردیم و بندها (پاراگراف‌ها) را اصلاح کردیم. این کارها در حوزه ویرایش فنی است. شما در سال گذشته درباره ویرایش فنی مطالبی آموختید.

باید دانست اصلاح شکل کلمات و یک‌سان کردن رسم الخط نیز در حوزه ویرایش فنی قرار می‌گیرد. بعضی اصلاحات و تغییراتی که در متن ابتدای درس اعمال کردیم، در مقوله ویرایش فنی جای دارند اما علاوه بر ویرایش فنی آن نوشته را از نظر «ساختار زبان فارسی» نیز ویرایش کردیم؛ یعنی کاربردهای خلاف قواعد دستور و زبان یا تعبیرهای نامناسب و ناروا را در نوشته شناسایی کردیم و شکل درست آنها را به جای اشکال نادرست نشانیدیم؛ از جمله:

- ۱) کلمه «نظام» را به جای «سیستم» قرار دادیم؛ زیرا سیستم یک واژه بیگانه است.
- ۲) «شوروی‌ها» را به «مردم شوروی» تغییر دادیم؛ زیرا شوروی (صفت نسبی از کلمه شورا) نام کشور است و جمع بسته نمی‌شود (مثل آلمان‌ها، انگلیس‌ها که نادرست است و باید گفت آلمانی‌ها، انگلیسی‌ها اما کلمه شوروی چون خود «ی» نسبت دارد، نمی‌تواند هنگام جمع دوباره «ی» نسبت بگیرد؛ پس، نمی‌توانیم بگوییم شوروی‌ها).

- ۳) عبارت «در این رابطه» را حذف کردیم؛ زیرا این عبارت برگرفته از یک اصطلاح انگلیسی است که ترجمه شده است و به جای «درباره»، «در مورد» و ... به کار می‌رود.
- ۴) به جای «فوق‌الذکر» از عبارت «یاد شده» استفاده کردیم؛ زیرا فوق‌الذکر یعنی «آن‌چه بالاتر از ذکر است» نه «ذکر شده در بالا». دیگر اینکه به جای آن می‌توان از معادل‌های مناسبی مانند ذکر شده، یاد شده، پیش‌گفته و ... استفاده کرد.

- ۵) سه اقوام نادرست است و باید گفت سه قوم؛ زیرا در فارسی عدد با معدود مطابقت نمی‌کند.

- ۶) در فعل «تشکیل شده»، «است» بدون قرینه بعدی یا قبلی حذف شده است.
- ۷) سرزمین یعنی اقلیم و مملکت، در حالی که در این نوشته مقصود زمین یا خاک است. پس سرزمین باید به «زمین» تبدیل شود.

- ۸) به جای عبارت «هر روزه از شدت بیشتری برخوردار گشت» می‌نویسیم «روز به روز شدت می‌یافت»؛ زیرا اولاً جمله کوتاه‌تر می‌شود و ثانیاً صفت «برخوردار»

فعالیت

با راهنمایی معلم و با توجه به آنچه سال گذشته خوانده‌اید، دربارهٔ ضرورت ویرایش نوشتهٔ قبل گفت و گو کنید.

این نوع ویرایش را «ویرایش زبانی» می‌گویند. در ویرایش زبانی (ساختاری) به جنبه‌های دستوری و نگارشی یک متن و مطابقت آنها با زبان فارسی معیار می‌پردازیم. پس از آنکه مطلبی را نوشتیم باید یک بار دیگر آن را بخوانیم. در این بازخوانی مواردی چون حشوها و تکرارها، ناپیوستگی و ناهمگونی مطالب، زیاده‌نویسی، غلط‌های املایی و نگارشی و رسم الخطی و ... خود را نشان می‌دهند.

پس به خاطر داشته باشیم که هیچ نوشته‌ای را نباید پیش از بازخوانی، اصلاح، کاستن‌ها و افزودن‌های لازم، تغییرها، جابه‌جایی مطالب و آراستن و پیراستن عرضه کرد. سعی کنید نوشتهٔ خود را یک بار با صدای بلند برای خود یا کسی دیگر بخوانید. می‌توانید از روی نوشتهٔ خود بخوانید و آن را ضبط کنید و چند بار به آن گوش دهید. در این صورت ضعف‌ها، گره‌ها، ناهمگونی‌ها، ابهام‌ها و ... را به شکلی محسوس و نمایان درمی‌یابید.

در ویرایش نوشته، دقت در ارتباط و انسجام بندها نیز کاری اساسی و مهم است. شاید اکنون برای شما روشن شده باشد که هر نوشته پس از نگارش به صرف وقت، دقت و تأمل زیادی نیاز دارد و البته این کار مستلزم حوصله و بردباری فراوان است. بسیار دیده شده است که نویسنده یا پژوهشگری مواد نوشتهٔ خود را به خوبی فراهم کرده اما به دلیل ویرایش نکردن نوشته و خودداری از بازخوانی آن، از زحمات خود بهره‌ای نبرده است. خوب می‌دانید که در ارزشیابی یک اثر به فراوردهٔ نهایی و حاصل کار توجه می‌شود نه رنجی که برای پژوهش کشیده شده است.

چنانکه قبلاً هم گفتیم، نوشتن، محصول آگاهی، خلاقیت، دقت، حوصله، عشق، علاقه و توجه به ویرایش و پیراستن نوشته از نقایص احتمالی است.

نوشته ویراسته به جاده ای می ماند که بارها و بارها کوبیده، صاف و هموار شده باشد.

خودآزمایی

(۱) عبارت های زیر را ویرایش کنید :

□ تیم ملی ایران به رهبریت مرتبی خوب این تیم با انجام شش دیدار متوالی و بی دربی این بازی که پرهیجان و کشش بود را به سود خود به پایان برد. تیم مقابل که از روحیه بسیار بدی برخوردار بود برخلاف تصور تماشاگران شکست سنگین و بسیار بدی را خوردند مریدان این تیم قبلاً با هم دیدار و به گفت و گو نشستند تا بتوانند تیم های طرف های مقابل را ارزیابی کنند.

□ آیا چگونه می توان به قول معروف بر علیه سوابق گذشته افرادی که نمی شناسیم عملیات قانونی انجام و موضوع را بطور دقیق بررسی و ارزیابی کنیم. این کار هم مستلزم شناخت است هم مستلزم صرف وقت فراوان. در غیر این صورت تجسس در کار دیگران جایز نیست.

□ رفتن و برگشتن از نمایشگاه مدتی زیاد طول نینجامد ولی در همان اندک زمان از غرفه های زیادی گاهاً دیدار می کردم که بسیار جالب توجه بود. یک دوره شاهنامه خریدم زیرا شناسنامه ملت ایران و سند ملیت ماست که باید آن را حفظ و خواند و عبرت از پندها و اندرزهای آن گرفت، همچنین یک دانه دیوان شاعره معاصر ایران پروین اعتصامی را خریدم. پس بدنبال آن گشت و گزارشی در سایر دیگر غرفه ها کردم و سرانجام از نمایشگاه خط و خوشنویسی که در جنب نمایشگاه بریا گشته شده بازدید کردم. آثاری نفیس و هنرمندانه که چشم نواز بودند را ملاحظه و لذت بردم ...

(۲) جمله های زیر را به دو صورت ویرایش کنید.

□ رستم در شاهنامه، پهلوان قوی ای توصیف شده است.

□ او دلایل کافی ای برای سخن خود ارائه داد.

□ در کنار آن خط، خط موازی ای بکشید.